

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Stev. 33.

V Ljubljani, dne 17. julija 1914.

Leto IX.

Vulkan.

Ob sarajevskem umoru se moramo kot glasiloo slovenskega krščanskosocialnega delavstva predvsem vprašati, iz česa je ta umor pravzaprav potekel, iz katerih idej se je rodil, kakšnega duha so njegovi povzročitelji.

Da so zločinci velesrbskega mišljenja, je splošno znano in pripoznano. Toda človek bi končno lahko bil tudi Velesrb, če je tako brezpameten, ne da bi bil morilec.

Srbi se pritožujejo, da jih Avstrija v svojih jugoslovanskih deželah zatira. To pa ni res. Ne zatira jih, marveč celo protežira. Boljše se Srbom godi nego Hrvatim in Slovencem. Pač pa Srbi težijo po lastni državi, ki naj bi obsegala tudi avstrijske jugoslovanske dežele. Naj bi se Srbom v Avstriji še tako dobro godilo, nikoli jim ne bo prav, ker jih je omamila srbski imperijalizem, pohlep. Ta je oče sarajevskega umora. Kako se Srbom v Avstriji godi, to je pri tem vseeno.

Srbskemu imperijalizmu se pridružuje naravna krutost, maščevalnost in divjost balkanskih plemen, h katerim Srbi spadajo. Na Balkanu se ne prepirajo in koljejo medseboj samo posamezni narodi, ampak tudi cerkve, ker nimajo pravoslavci enotne vrhovne cerkve, ampak je tudi pravoslavlje kot tako medseboj razklano. Za versko vzgojo se skoraj nič ne skrbi, samo narodni prepir in prenapetost se pospešujeta. Balkanski narodi so pa že sami po sebi ognjeni, neizglajeni, neukrojeni. Zato je Balkan pravi vulkan, ki vsakotoliko izbruhne in zažge vse okoli sebe. Političen umor tam doli ni nič izvanrednega.

Končno pa so se na Balkan zanesle v zadnjih letih svobodomiselnosti, socialistične in anarhistične ideje. Okužile so Srbe, Bulgare, Grke. Vsi atentatorji na Balkanu v novjšem času so več ali manj zastrupljeni od socialnerevolucionarnih idej. Zaničujejo vsako zakonito oblast, so popolni brezverci, kujejo same prevrate. Nikogar ni, da bi jih od tega odvračeval kakor samo policija. Verske vzgoje nimajo; ni čuda, če potem to seme kali in zori in se bahotno razrašča.

Kakšna nevarnost tiči v tem za nas, je jasno. Balkan prejema od Evrope kulturo — žalibog je mnogo gnjilega vmes — orožje, industrijske izdelke itd., toda Balkan vpliva danes tudi na nas, posebno na Avstrijo, katera mu je najbližja. Strastnost in divjost Balkana odseva tudi k nam. Prenapeti balkan-

ski nacionalizem se zanaša tudi med našo mladino. To je velikansk ogenj, kojega iskre švigajo tudi k nam in pretijo tudi pri nas požar zanetiti.

Kaj je spričo tega storiti. Malo pozno je, če se danes o tem šele premišljuje. Toda: enkrat je boljši kot nikoli, pravi Nemeo.

Avstro-Ogrska mora nujno uvideti, da je katoliška velesila. Le to jo bo obdržalo, jo pred požarom z Vzhoda obvarovalo in ji zajamčilo zmago nad vsemi njenimi sovražniki.

Katoliška velesila mora iztrebiti iz sebe vse sledi liberalizma. Katoliško pravično naj se narodi vladajo, ne liberalno svobodomiselnost brez večnih in trdnih načel. Opusti naj se tudi tisto čudno ljubimkanje s socialno demokratično na škodo krščanskih slojev avstrijskega prebivalstva.

V šolah naj katoliški duh vseskozi zavлада. Ni zadosti tistih par ur veroznauka, ves učni sestav mora krščanski duh prešinititi. Ljudska šola pa naj se zagotovi vplivu katoliškega ljudstva, ki zanjo največ žrtvuje. Vseučilišča morajo postati trdnjave krščanskega duha, ne pa prostomiselnosti, kakor so danes.

Streti se pa mora tudi krivična nadvlada nemštva in madjarstva. Vsi krščanski narodi smo si enaki, vsi hočemo in moramo biti zadovoljni, vsi moramo imeti ne le enake dolžnosti, ampak tudi pravice.

Balkan je vulkan. Komaj se je po porazu Turkov nekoliko umiril, že začenši zopet bobneti pod zemljo. Sarajevski atentat je pojav novega izbruha, ki se zgodi prej ali slej. Avstrija, mogočna naša domovina, bo pa lahko brez skrbi, če se pravočasno pripravi in se tudi na znotraj uredi po večnih krščanskih načelih pravice.

Jugoslovan. Strokovna Zveza.

DELAVSKI SHOD V VEVAH.

Preteklo nedeljo popoldne je imelo vevško delavstvo shod v Ljudskem domu. Shod je otvoril g. kaplan Širaj, nakar je orisal g. Krhne sliko delavskih razmer v Avstriji.

Iz njegovega govora posnemamo sledeče: Delavske razmere v naši državi niso rožnate. Velik ali vsaj znaten del delavstva je hudo prizadeto vsled gospodarske krize, ki je nastopila vsled slabih političnih razmer v državi sami in pa vednih nemirov na Balkanu.

Opekarne, steklarne, predilnice, železna obrt, papirna, zidarska obrt, ce-

mentarne in nešteto drugih obrtnih obratov slabo gre. Tudi trgovina, zlasti prekomorska, je začela pešati. To so žalostne gospodarske posledice, ki so nastale pri nas vsled minulih vojsk na Balkanu. Tukaj se vidi, kako ozko so spojena politična vprašanja z gospodarskimi odnošaji. Avstrijski obrti je deloma balkanski trg zaprt vsled političnih nasprotstev, deloma se blago ne more oddati, ker je prebivalstvo preveč obubožno in se zadovolji samo z najpotrebnejšimi živili. Upoštevati je tudi treba, da smo Avstriji veliko trga na Balkanu izgubili, ker se je turška zemlja razdelila med Grke in Srbe, ki naših obrtnih izdelkov nočejo.

Ker Balkan in mi ž njim vred ne moremo priti do miru, zato tudi ne moremo govoriti o nobeni gospodarski stalnosti, ki je predpogoj sigurnega razvoja in napredka avstrijske obrti.

To so stvari, pri katerih je delavstvo zelo prizadeto. Dela ni, zaslužka ni, delavske družine so navezane na skromno, skromno življenje. Taki časi so za delavstvo hudi Gotovo pa je, da te kritične razmere ne morejo dolgo časa trajati. Ta negotovost in nesigurnost duši celo državo, tlačí k tlom gospodarstvo in prinaša državi ogromno zgubo. Upajmo, da se kmalu vse na bolje obrne. Vojska na Balkanu je bila kakor velik potres, ki je tudi našo zemljo zrval. Kakor hitro prehaja v vedno lažje sunke, dokler se ne izgubi, tako so tudi ti slabi gospodarski odnošaji zadnji odmev novega Balkana.

Avstrijska obrt in trgovina ima še krasno bodočnost, samo prijeti bo treba prav. Ali ni žalostno, da smo mi, ki imamo preko Trsta skoro najkrajšo zvezo z vzhodom, daleč, daleč zadaj za Nemčijo, Francijo, Anglijo in Laško. Da naši obrtni izdelki ne pridejo na trge, katerim smo veliko bližji kakor druge države?

Državne trgovinske pogodbe bodo tudi kmalu tukaj. Važne so tudi za delavca. Tukaj imata delavec in obrtnik precej enake interese. Domači izdelki naj se kolikor mogoče varjejo pred prevetiko konkurenco tuje robe. Veliko dela, veliko kruha. Naj bi se odpravile carine na žito. Ali ni čudno, da je kruh v Avstriji skoro najdražji v Evropi? Vsaj kruh naj bi imele delavske družine poceni.

Nekaj veselega pa je za delavstvo postava za delavsko zavarovanje. Odsek je končal svoje delo, hvala Bogu. Vse avstrijsko delavstvo bo vedelo hvale poslanca, zlasti poročevalcu dr. Kreku, ki je bil zares duša tega težke-

ga vprašanja. Bog daj, da bi jo kaj kmalu parlament vzel v roke in dovršil. Delavsko zavarovanje za starost, vsaj en topel žarek v težko življenje proletarcev!

GRDA PODIVJANOST ŠTAJERCIJAN-CEV IN NEMČURJEV PRI SV. DUHU V LOČAH.

Dne 29. junija 1914 je sklicala Jugoslovanska Strokovna Zveza shod na Zbelovem ob 3. uri popoldne pri gospe Mariji Grošek. Delavski tajnik Vekoslav Zajc otvoril zborovanje ter podeli besedo g. dr. Andreju Veletu iz Celja. Komaj je začel govornik govoriti o žalostni usodi in pretresljivi novici, o smrti prestolonaslednika Franc Ferdinanda in njegove seoproke vojvodinje Hohenberg, je nastal pri vratih strašen vrišč: Bravo! Bravo! Heil! heil! Ko jih Zajc pozove k redu, je nastal še hujski krik, da ni bilo mogoče več zborovati in se je zaključil shod. Kdo bi si bil mislil, da je tukaj na slovenskih tleh toliko plevala in ljulike. Nadpolovična večina na shodu je bila samih štajercijan-cev in nemčurjev. Najrše sta nastopala trgovec Krautsdorfer in gostilničar iz Mlače, Mihael Esih. Nekí na pol oblečeni razgrajč je prijel g. Vekoslava Zajca za roko ter ga sunil od sebe. Sedaj pa so sklenili izvršiti drug napad na g. dr. Andreja Veleta. Čakali so in reševali zunaj uganko, kako bi ložje dobili tudi dr. Veleta v svojo pest. Sklenili so potrpeti do tačas, da pride vlak. Ko sta se podala govornika na kolodvor, se je vsula divja druhanja na njima. Seveda je imel že vsak pripravljen svoje v žepu za napad kaj nabrušenega. Psovali in zmerjali so oba govornika nečloveško. Mihael Esih je že vzdignil svojo debelo pest in mislil udariti g. Vek. Zajca, a v tistem hipu zapazi, da ni sam in bil bi res slabo naletel, ker bilo je k sreči več pogumnih krščanskih mož, zbranih okoli dr. Veleta in Zajca na kolodvoru. Malo je manjkalo, da ni prišlo do krvavega pretepa, ki bi lahko imel hude posledice. — Ne čudili bi se toliko tem razgrajčam samim, ko bi jih ne bil naravnost pripeljal sam učitelj Dragar pred prag in se potem umaknil v stran ter skrivaj opazoval, kaj se ima zgoditi. Do danes nismo verjeli, kakšnega učitelja da imamo. Smilijo se nam otroci, kolikor jih on poučuje. Kakršnen je učitelj, takšni bodo otroci. Fej, sramota za njega! To je sad svo-

Kako so ujeli roparja Vasquezza.

Angleško C. Richardson. — Slovensko dr. J. K.

Nebeška artiljerija je streljala iz nizkih oblakov in siloviti bliski so strahovito švigali srog, Vihar je bil pravi severnokaliifornijski in dobro sem vedel, da bo kratek.

Voda je zastajala, kjer sem ležal, in da bi se ji ognil, sem se premaknil. Kdo bi mislil, da bi taka priprosta reč mogla poslednje biti vzrok smrti. Bilo pa je tako. Gorska podlasica, ki sem jo v tem vzdramil, je skočila kvišku iz svoje luknje in bežala po mokri skali. Ta bi ušla večini ljudi, toda ne čuvaju. Videl jo je, pomislil za trenutje, pa poskočil na noge.

Podlasica pusti svoje luknje v viharju le, če jih kdo vznemirja. Hribovec je to dobro vedel. Zato je premišljal, kaj bi moglo ob tem času vznemiriti podlasico.

S puško v roki je gledal na vse strani in potlej naredil par stopinj proti kraju, kjer se je pokazala žival. Videl sem ga, kako je prihajal vedno bližje. Nisem utegnil kam se umakniti. Mišice so se mi nategnile in pripravil sem se na tih in smrtni boj. Ali bo prišel v moje skrivališče? Jasno sem videl njegovo z dežjem obliko postavu; tu pa se

strašno zabliška in zagrmí, njegova pokonci stoječa postava je izginila in zapazil sem ga, kako je ležal sključen na skalovju. Zaslužil sem, da je bil zadet, in da je mrtev, toda nisem se drznil zagotoviti se o tem.

Oprl sem se še na njegovo zvito, na tleh ležeče truplo in nato sem se splazil naglo po odprtem prostoru. Silni naliv je zakrival moje premikanje. Nesrečni čuvaj je ležal nepremično na skali, ni bilo več dvoma, da je mrtev, ko nisem ničesar ne videl, ne slišal, kar bi bilo kazalo, da me je kdo opazil, sem sklenil iti naprej. Povžil sem kos kruha in z vodo vtolažil žejo, nato pa lezel skozi grmičje do poti, ki je vodila na razgledno skalo. Medtem je vihar ponehal in krasna slika se je odkrila; motila me je samo misel, da nekje v obližju tiči tolpa obupanah lopovov, ki jih vodi ljudski sovražnik. Oprezno sem gledal na vse strani, toda ničesar sumljivega nisem mogel opaziti. Pustil sem stezo in se plazil po vrhovih, da si vso okolico ogledam. Tu zapazim, kako se tenak dim vije kvišku in izgublja med drevesi. Naglo sem se spustil doli.

Eno uro sem previdno in počasi lezel dalje, ko začujem človeške glavo. Jel sem zbirati svoje misli in sklenil svoj načrt. Če je Vasquez navzoč, se splazim v bližino in ga ustrelim v upanju, da moj nagli naskok preplaši dru-

ge in mi omogoči, da jih napadem in razorožim. Zelo sem zaupal v svoj načrt, ker Meksikanec se ne drži gesla Ne vdajmo se. Ko jih razorožim, bi jih posamež gnal v gozd, ker nisem mogel misliti, da bi mogel iti mimo drugih čuvajev mirno s celo četo.

Mrak je blagodejno legel na zemljo, jaz sem pa predržno zlezal prav v bližino taborišča in sem se nato vlegel po tleh, opazujoč okolico.

Nekaj sežnjav pred menoj so čepeli krog ognja lopovi s svojimi trdimi, zlobnimi obrazi. Teško sem jih razločil skozi gosto travo, dognal sem pa, da Vasquezza ni med njimi.

Ogenj je glasno plapolal in zato sem sklenil, da se pomaknem še bližje toliko, da bi mogel slišati, kaj govore, in zvedeti, kje je njihov poglavar.

V neposredni bližini čepečih banditov, toda pol skrit od visoke trave se mi je pokazal Pepitin potovalni zabo. Skriti prostor za zabojem se mi je zdel pripraven kraj za nagel naskok, če pride Vasquez. Na to daljavo je bilo pač komaj mogoče zgrešiti moža.

Posrečilo se mi je zlezti za zaboj. Meksikanci so kadili svoje večne cigarete in so ravno začeli kvartati. Sempatja je eden ali drugi štirih igralcev ostal in pogledal na skalni rob, kjer je v mesečini ležal mrtvi čuvaj, nato se pa mirno vsedel nazaj.

Nemirno sem čakal na Vasquezza; rad bi bil videl, da bi bilo že vse končano. Tu pa začujem, da se bližajo stopinje.

»Zdaj bo!« si mislim. Po kateri poti prihajajo stopinje. Nagnem samokres in čakam popolnoma pripravljen. Začuden in osupel pa zagledam, da vstopi v krog senjora Rozalija.

Kaj jo je privedlo na ta kraj? Premišljal sem Pepita? Sum me je mučil. Rozalija, Meksikanka z vsemi svojimi divje strasti in ljubosumlja, obupno zaljubljena v Vasquezza, ki je zanj že žrtvovala življenje, je bila smrtna nevarnost za Pepito.

Videl sem, če se sestane Rozalija s Pepito, jih bo samo smrt mogla razločiti. Toda morebiti je Rozalija že srečala Pepito. Gledajoč nanjo, ko je stala nališpana v svitu plapolajočega ognja, sem videl, kako mirno in zadovoljno se drži. Če zunanja znamenja sploh kaj pomenijo, si ni bila popolnoma nič svesta, da je v neposredni bližini njena prva tekmovalka za ničvredno nagnjenje banditskega poglavarja. Ali ji bosta Gonzalez in Chavez, ki sta privedla Pepito, to povedala? Bal sem se tega. Ta dva lopova sta zdaj vstopila tik nje, prižgala drug drugemu cigarete in videlo se je, da sta vajena Rozalijine navzočnosti.

bodne misli in štajercijancev, ki so zavrgli svoj materni jezik in nrvnost v svoji domovini, na domačih tleh. Mi zavedni delavci in delavke ter rokodelci pa prosimo, da Jugoslovanska Strojkovna Zveza v kratkem zopet priredi zborovanje, da ustanovimo tudi pri nas prepotrebno slovensko krščansko delavsko organizacijo. Med tem časom bomo pa že poskrbeli za to, da bodo razni hajlovi že dobili svoje plačilo s tem, da bodo šli kašo pihat. Torej, prijatelji, preskrbimo za dobro agitacijo, v kratkem pa zopet na svidenje!

POROČILA ŠTAJERSKEGA OKROŽJA J. S. Z.

Slovenska Bistrica. V nedeljo dne 12. julija je priredila naša skupina J. S. Z. shod ob 3. uri popoldne v hotelu Avstrija. Shod je spretno vodil g. Ivan Polanec, tajnik slovenjebiškiški J. S. Z. Na shodu pa sta govorila gg. poslanec Peter Novak in Vekoslav Zajc.

SOCIALNO ZAVAROVANJE.

Stara in važna delavska zahteva po starostnem zavarovanju in preureditvi zavarovanja za boleznin in nezgode je prišla korak naprej. Socialnozavarovalni odsek je dne 8. t. m. dokončal svoje posvetovanje o socialnem zavarovanju. Dr. Krek je bil izvoljen za vzklikom za poročevalca v poslanski zbornici. Dal Bog, da se ta za delavstvo prevažna zahteva kmalu reši. Milijone ljudi čaka nestrpnost, da se rešijo skrbi za starost in onemoglost. Upajmo, da se končno posreči doseči to.

SOCIALNA DEMOKRACIJA IN C. K. VLADA.

Človek bi se smejal, ko bi ne bilo vse tako resno. Socialna demokracija se na zunaj razigrava kot največja nasprotnica vlade, kateri ne dovoli ne proračuna in ne vojakov, kakor tudi ne drugih manj pomembnih stvari. Vse to naj »požrejo« »purgarske« stranke. Toda vlada nasproti socialni demokraciji ne postopa tako, kar se kaže pri raznih prilikah. Sedaj je bilo treba imenovati provizorni odbor rudarske zavarovalnice proti nezgodam. Vlada se pri tem imenovanju ni ozirala v nobenem oddelku na južne dežele, pač pa je imenovala celo vrsto socialnih demokratov in za namestnika tudi nekega Sitteja iz Trbovelj, ki je baje strasten socialnodemokratski agitator — menda najpotrebnejše svojstvo za vladno imenovanje. Sloveski delavci so s tem popolnoma prezrti, kar si bomo zapomnili. Sicer privoščimo socialnim demokratom imenovanje v razne odbore po milosti vlade, ker se s tem kaže njih c. kr. socializem. Toda da si hoče pridobiti vlada značaj socialne demokracije, more biti pa razumljivo le nekaterim gg. sekcij-skim načelnikom ministrstva za javna dela in pa notranjega ministrstva. Le po tej poti naprej!

Veliko vrtno veselico priredi Gospodarsko izobraževalno društvo za Krakovo in Trnovo v nedeljo dne 19. julija 1914 na vrtu gostilne g. Poka na Opekarski cesti št. 26. Sodeluje sl. godba c. in kr. pešpolka št. 27 Albert I., kralj Belgijcev. Spored: Šaljivi srečolov, šaljiva pošta, koriandoli, ribji lov, turška kavarna in slaščičarna, muzej, menažerija, prosta zabava. Začetek ob 4. uri popoldne. Vstopnina 50 vinarjev za osebo. Preplačila se hvaležno sprejemajo. Čisti dobiček je namenjen družštevni knjižnici. K obilni udeležbi vabi odbor. — V slučaju neugodnega vremena se vrši veselica prihodnjo nedeljo.

Zdravstvo.

Matere, pozor na dojenčke!

Matere! Največji sovražnik vaših malčkov je poletna vročina! Kravje mleko se med vsemi živali ravno poleti najrajše pokvari, skisa. Zato dojte svoje dojenčke poleti na lastnih prslih in jih poleti nikdar ne odstavljajte! Prsno mleko se ne more pokvariti! Dojte na vsake štiri ure, torej petkrat na dan, le 15 do 20 minut, menjajte, ko dojte prsi. Ponoči počivajte!

Tudi dojenček, ki se preživlja s kravjim mlekom ali drugače umetno, se mora s petimi malicami zadovoljiti. V vročini rajši manj hrane, kakor preveč! Materno mleko nadomesti le sveže, čisto pristno mleko (čisto ali običajno izredčeno), ne pa kondenzirano mleko, otročje mleko ali kakor se mu že pravi. Mleko takoj zavrite v čednem loncu, vreti mora tri do pet minut, hitro je potem izhladite in postavite lonec, ki mora biti zelo dobro pokrit, v mrzlo vodo, ki se mora večkrat menjati. Steklenico takoj, ko je dojenček pil, izkričajte in jo izmijte z vročo sodno ali milno (žajfno) vodo; poplaskajte jo s čisto vodo in jo posušite narobe obrnjeno. Tudi zamašek očistite zunaj in znotraj, najbolje pod vodovodom, shranite ga,

kadar se ne rabi, v vsak dan skuhani sveži vodi, ki mora biti pokrita.

Ob vročini dojenčke ravno tako žejja, kakor odraščena. Žejjo kaže s tem, da je nemiren. Ne potolažite mu žejje z mlekom, marveč s prekuhano vodo ali pa z zelo razredčenim čajem, ki naj bo brez sladkorja.

Dojenček tudi oboli, če je preveč zavrt ali če je prostor preveč vroč. Proč zato z vročimi pernamicami, z debelimi pleniacami, proč z gumijevim vložkom! Malčke pustite, naj skoraj goli capljajo, tenko, lahko pokrivalo zadostuje. Soba, ki je hladna in se večkrat prezračuje, je za malčke najboljše. Lahko jo še bolj ohladite, če šipe večkrat z mrzlo vodo poškoprite. Nikdar ne imejte malčkov v vroči vlažni kuhinji. Če nima vaše stanovanje nobenega hladnega, senčnatega koticčka, poiščite ga v hiši (morebiti v kleti!). Z malčki kolikor mogoče v senco, ki je brez prahu. Tudi tu lahko slobodno leži, veter mu ne bo škodoval. Dojenčka skupljite poleti vsaj enkrat na dan in ga vsaj umijte večkrat z mrzlo vodo. Če kriči, naj kriči, za zdravje je neobhodno potrebno, da ga kopate in umivate.

Če dobi dojenček drisko ali če prične bljuvati, takoj proč s kravjim mlekom. Takoj po zdravniku, dokler ne pride, dajte zelo izredčen kitajski čaj, če le mogoče brez sladkorja.

Glasnik

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

Zahvala. Povodom prerane smrti naše nad vse ljubljene hčerke, sestrice **Nežike Ovijač**, delavka tobačne tovarne, se tem potom najtopleje zahvaljujemo vsem za vse nam izkazano čuvstvovanje za darovane krasne vence in šopke, kakor tudi Slovenski kršč.-soc. zvezi in tudi vsem, ki so jo spremili na zadnji poti k večnemu počitku. — Globoko žalujča sestra: Marija omožena Černe.

Slovenski železničar.

Da smo vas pozabili. Prijatelj nam piše, da smo zašli na krivo pot, ker smo v zadnjih številkah opisali nekoliko življenj naših kolegov izven mej naše avstrijske domovine, da smo pozabili na naše domače razmere, da se ogiblje mo jih svetu odkriti. Vsak zakaj ima svoj zato, ne trdim torej, da je izražen očitek krivičen, ne moremo pa tudi pritrditi, da je popolnoma pravičen. V prvi vrsti nam dovolite par besedi v našo obrambo, potem pa se podamo na vašo stran. Nam se zdi namreč neobhodno potrebno, da spoznamo tudi razmere železničarjev drugod, ker le tedaj, če smo poučeni o vsem od tu in od tam, tedaj nam bo mogoče presoditi naš lastni položaj v polni in pravi meri. Zbrati moramo dobro in praktično od tu in od tam, spoznavati moramo pa tudi slabe strani od povsod. Res je, da je služba povsod precej enaka, naporna, odgovorna in težavna, niso pa povsod enake okoliščine, pod katerimi žive tisti, ki to breme odgovornosti nosijo. Ako hočemo smotreno korakati naprej do boljšega, je nam prepotrebna izobrazba in k temu spada pač tudi nekaj pogleda v svet. Slabo bi vršili tedaj našo nalogo, ako bi se omejevali samo na domače razmere; naš list ne bi bil vsestransko poučljiv. Da pa z ozirom na domače razmere ni vse tako kakor bi moralo biti, to čutimo in obžalujemo tudi mi, a kdo je temu kriv? Mi ne, ker žalibog do sedaj se še ni rodil človek, ki bi sam vse videl, slišal in vedel; urednik pa tudi ni nobeno nadnaravno bitje, navezan je na poročila tovarišev čitateljev. Če ga pa ti pozabijo, tedaj se naj ne čudijo, ako je list slab in prazen. Sicer pa naš list nikoli ni prazen, le čitati in razumeti se mora vse, ne pa samo nadpisov, kakor je navada. Naš list je od prve do zadnje črke za vsakogar poučen; tista obrekovanja, ki jih žalibog nekateri ki še vedno in edino radi berejo, prepučamo pa radi tistim, ki kaj boljšega ne razumejo. Izgovor tega ali onega, češ da ne zna prav in dobro pisati, je zelo jalov. Nič ni ložjega kakor resnico, ki jo človek na svojem telesu občuti, razumljivo zapisati, spis v pravo obliko spraviti pa je naloga urednika. Upamo in želimo, da se sporazumemo in potem bodedo vsi zadovoljni.

Z Goriškega. Nič posebnega nimam poročati, rad bi le tistemu »Jugoslovancu«, ki je svoj čas v njegovem glasilu nekega našega somišljenika lažnjivo in sebi primerno napadel. malo njegov spomin prebrskal. Mož je takrat zapisal, da klerikalec niti mrtvih ne pusti pri miru, kaj šele živih. Njegov »leibžurnal« — »Slovenski Narod« — z dne 1. julija pa predbaciva Njega Svetosti, pokojnemu prestolonasledniku in njega preblagi soprogi na jako ostuden

način, da sta bila protektorja vsega klerikalizma, češ, »kje bi bil že klerikalizem, da ga ni on s tako vnemo podpiral« pri njegovih soprogi pa so imeli »duhovniki prvo in zadnjo besedo. Sedaj pa te prav uljudno vprašamo: Ali se bodeš tudi sedaj potrkal na svoja poštena prsa in svojemu strokovnemu glasilu poročal, da se tvoj ljubljenec — »Slovenski Narod« — niti ob rakvah nesrečnih žrtve liberalnega fanatizma ni mogel brzditi, da ne bi grdo žalil čuta vsega pošteno in krščansko mislečega slovenskega ljudstva. Sedaj ti ne bo treba zavijati in lagati, posami samo to, kar ti narekujejo tvoji somišljeniki, če pa ne boš storil tega, tedaj pa ne zameri, da te uvrstimo popolnoma med »Narodovce« in »Danovce«, katerih patriotizem ni v Avstriji doma.

Vse v najlepšem redu. Vemo, da bomo zopet surovo napadeni, vendar si podstopimo prinesiti slovenski javnosti odprto pismo gospodu R. Teiferju, predsedniku »Promaine zveze«, ki je objavljeno v št. 28. dunajske krščansko-socialne »Arbeiter-Zeitung«. Glasl se: V št. 13. našega strokovnega glasila (Öst. ung. Eisenbahner-Zeitung) skušate z odprtim, kolegu Eichlerju namenjenim pismom (pravega pisca poznamo) javno proti vam izrečene obdolžitve ovreči. Pravice, se braniti, vam ne odrekamo. Ampak namesto, da bi šli k sodišču, kakor je dolžnost vsakega dostojnega človeka, pa se pustite prati po našem glasilu, ki za drugo nima prostora. Ker me pod krinko moralnega junaka in pod zatrdilom resnosti in dostojnosti izzivate, sem primoran članom javno povedati, da vedoma lažete, ko trdite, da je bilo vam dovoljeno si izplačati 20 kron dijet za spremstvo bukovinskih tovarišev. Vedoma lažete, pravim, ker dobro veste, da sem vas jaz tozadevno na zagovor stavil (načelnik revizijskega odseka je storil isto) in da ste mi takrat rekli, da bodede spornih 20 K blagajni vrnili ali pa si izprosili naknadno dovoljenje odbora. Če ste po moji protipravilni izključitvi to storili, mi ni znano, dokler sem bil član odbora (pravilno sem še danes), se niste odzvali. Člane ste vedoma nalagali, da vam je odbor tistih 20 kron privolil, predno ste si jih vzeli iz blagajne. Če sedaj kolegom Pišic, Humer, Friedrich, Ratzembök in meni predbacivate pošteno zaslužene dijete, prave resnice, da ste vi sami veliko več dijete prejeli, kakor mi vsi šest skupaj, ne bodede spravili iz sveta. In ker me vnovič spravljate v sum zaradi mojega procesa in za to prejetih dijete, še enkrat konstatiram, da sem dobil celih 10 kron za pokritje mojih ne maših stroškov; kar sicer vi sami dobro veste. Čudno je, da v vaši moralnosti in pri vašem pravočutju še ne trdite, da je kršenje državnih temeljnih zakonov, na primer špoliranje pisem, dovoljeno. Vi, da vi, imate pravico govoriti o »pobih«. Fran Haider . . . Res lepe razmere!

Pametnim v bodrilo — drugim v svarilo. Ko je pred osmimi leti stekla bohinjska železnica, naselil se je ob njeni progi seveda tudi socialni demokrat. Ker ga ljudstvo poprej sploh poznalo ni in ker je nastopil oblastno in z omamljivimi obljubami, mu je šla setev njegovih pogubnih nauk bujno v klas, zlasti med železničarji. V Sv. Luciji in v Kanalu ste se ustanovili kmalu dve močni gnezdi požrešnih kukavic; po celi progi od Jesenic sem doli pa ni manjkalo tičev, ki so jim marljivo nabirali živež. Zibali smo se že v sladki nadi, da nam zasije kmalu večna vired. Toda grdo smo se varali; namesto pričakovanih kukavic je prišla na dan zaloga strupenega mrčesa pristne rdeče barve. Danes smo že skoraj vsi na jasnem, le malo jih je še, ki lažnjivim prerokom še kaj verjamejo. Večina zapeljanij je obrnila socialni demokraciji s studom hrbet. In kaj jih še ni izpreobrnjenih so sami taki, ki jim manjka toliko moške zavednosti in energije, da bi se sekaturam, špijonaži, denuncijanstvu in nezasišlanemu terorizmu mastno plačanih socialnodemokratskih agitatorjev krepko uprli. Z zadovoljstvom konstatiramo, da se vrste socijev vidno redčijo, da ljudstvo vedno bolj in bolj spoznava nevdrljivost njih naukov proti cerkvi in državi. Pomenljivo se je začelo že tudi med železničarji svitati, razne prevare in izkušnje so jih naučile, da so začeli misliti in razločevati dobro od slabega. Čemu hoditi čez goro v drugo dolino po mlakužo, če nam izvira izpod bližnjega griča čista in zdrava studenčina, in ta je za nas Slovenska Ljudska Stranka. Socialni demokrati in z njimi vred njih kompanjoni liberalci se sicer hlinijo, da tudi verujejo, da nimajo proti cerkvi in veri nič, v resnici pa so še hujši kakor Turerek, ki spoštuje vsaj svoj koran; socialni demokrat in liberalec pa ne samo da sta po njuji dejanjih brezverca, oblatita še vsakogar, ki ne njima ne kla-

nja in izpolnjuje svoje verske dolžnosti. Zato pa proč s tem mrčesom, boj mu na celi črti, dvignimo zastavo krščanskih načel, oklenimo se S. L. S. in po njej in njenih možeh ustanovljenih organizacij, ki so edino dobre, koristne in kar bode še posebno povdarjeno, na krščanski podlagi zgrajene. Ne moremo zamolčati, da se tu med nami nahaja tudi nekaj Adamovih reber, katerim je samo l. majnik praznik, naši Gospodovi dnevi pa jim služijo za obrekovanje poštenih ljudi, ki po možnosti izpolnjujejo svoje verske dolžnosti. Ker se z baburami ne bomo prerekali nadalje, izredčemo jim tukaj samo naše pomilovanje. Tudi tistim ne bodedo veliko vrtali glav, ki v »Naših Zapiskih« pridigujejo, da mora biti vsak pameten človek nasprotnik klerikalizma, da vera ni za posvetnega človeka itd., Bog je podaril človeštvu um in prsto voljo, vsak bodi sam svoje sreče kovač. Spoznanje pride vsakemu poprej ali pozneje, marsikomu seveda prepozno!

Počitnice — o srečni dnevi! Kdor se jih ne veseli — počitnic! Vse, prav vse, šolarček iz prvega razreda, mladenič-dijak, bodoči gospod doktor itd. navzgor do mogočnega ministrskega predsednika. Mesta postajajo prazna in tiha, na deželi in po letoviščih postaja živo in veselo. Kdor le more, si privoščiči nekaj oddiha od napornih službenih dolžnosti. Kaj pa ti, dragi moj prijatelj železničar? Ali tebe ne mika malo po svetu, recimo domu v tvoj rodni kraj k tvojim sorodnikom in znancem, da po dolgem času zopet enkrat z njimi pokramljaš, da si nekoliko odpočiješ od tvoje odgovorne službe. Vemo, kaj nam bodeš odgovoril, z roko boš po zraku zamahnil in iz prs se ti bo izvil otožen: Oh, žalibog! In kdor, ki ima kaj sreca, ne bo čutil pomena tvojega bolešnega vzdihla. Ne samo da nimaš sredstev za razvedrilo, si svojemu gospodarju sedaj v počitnicah najbolj potreben v službi, da se on brezskrbno vozi in po letoviščih zabava. To uvidiš kot vesten in pokoren sluga sam, pričakovati pa bi smel, da se ti to upošteva, da se ti počitnice nadomeste poprej ali pozneje. Toda tega ne bodede dočakal, da se le gospodom dobro godi, kaj njim mar ubogega čuvarja in delavca. Da si le gospodje od trudapolnega ničdela odpočijejo in čez leto nagrabljeni dijete in doklade zapravijo, pa je domovina rešena, kupi neštetih opravičenih in nujnih prošenj za zboljšanje tvojega obupnega gmotnega položaja in drugih službenih razmer pa naj počivajo v prahu in čakajo sodnega dne ali pa vsaj do takrat, ko se bo začelo pomenljivo bliskati. Vsem dvornim in drugim svetnikom nujno priporočamo, da si na svojih počitniških potovanjih ogledajo in zapomnijo tiste žrtve njihove človekoljubnosti, ki s paznim očesom čuvajo milijone ljudskega premoženja, ugled in čast uprave in če nimajo že popolnoma okremenelo srce, naj se pri z izbranimi jedili preobloženi mizi spomnijo, d aje onl bitje čuvar, ki morada nima niti suhega kruha zase in za svoje. Ko se vrnejo zopet na svoje zelene mize, pa naj bo njih prvo delo, da storijo svojo dolžnost!

Med laškimi železničarji vre. V eni zadnjih številčk »Naše Moči« smo objavili načrt postave, ki jo je laška vlada skrpala v prid železničarjev. Osobje pa z načrtom ni prav nič zadovoljno in je odgovorilo z resnim nastopom. Prihodnjič posvetimo daljši članek našim laškimi kolegom.

Podražanje mesa.

Zadnja leta je povišanje cen živlom povzročilo zelo nevaren družaben pojav. Revnejše ljudstvo radi draginje v pravem pomenu besede strada. Kaj pomaga, če so se v primeri s prejšnjimi leti kolikor toliko plače izboljšale, ko se pa mora vse zopet izdati. Judovski in socialnodemokratsko časopisje piše vedno o draginji mesa, molči pa, da so se cene tudi moki in drugim živilom neizmerno povišale. Piše zato tako, ker hoče odvrniti krivdo na kmete in na varstveno carino, ker bi rado dosseglo, da padejo carinske obrambne meje.

Cene mesu so znašale v osrednjih tržnih lopah v Berlinu in v Londonu, in sicer v markah:

Berlin: Leta 1900. 58½, leta 1905. 63½, leta 1909. 70.

London: Leta 1900. 58¼, leta 1905. 51¼, leta 1909. 55¼.

Ker na meso v Londonu ni davka, stoji, da povzroča visoko ceno v Berlinu carina na živino, a prezreti se tudi ne sme, da primanjkuje tudi že živine in da, ker število prebivalstva v Nemčiji narašča, pojedjo tudi več mesa, kar seveda tudi izdatno ceno mesu povišuje.

Število živine se ne pomnožuje v tistem razmerju, kakor narašča število prebivalstva. O tem je pisal že pred 40 leti Sambel knjigo. Pri zadnjih šestih živine so doznali v posameznih državah sledeče stanje:

	Goveja živina	Praščiči	Ovce
Nemčija	20,630.000	22,146.000	7,703.000
Francija	13,949.000	6,995.000	17,460.000
Anglija	6,905.134	2,823.000	27,111.000
Italija	5,672.000	2,224.000	10,877.000
Avstrija	9,511.000	4,682.000	2,611.000
Rusija	36,593.000	11,381.000	46,500.000
Ogrska	6,446.000	5,358.000	—
Argentiniya	29,116.000	1,403.000	67,200.000
Kanada	7,574.000	3,369.000	—
Uruguay	7,029.000	—	17,200.000
Sev. Amerika	71,267.000	56,000.000	55,000.000
Vzhod. Indija	92,412.000	—	43,000.000

Navedi smo države, ki izkazujejo največ živine. Manjše države smo izpustili. Zanimivo je, kako malo živine je na Angleskem. Živinozdravniki trde, da je vzrok pomanjkanju živine neplodnost, povzročena po boleznih, ker se je odporna moč živine radi vednega zaprtja v hlevih zdatno znižala. Obnoviti se morajo pašniki, ker nalezljive bolezni in pa slaba krma prizadevata živino-reji velike udarce. To povzroča, da bi mesar na deželi kmalu živine ne dobil, draginjo v mestih pa povzroča jud, ki z živino baranta, česar seveda liberalno in socialnodemokratsko časopisje ne pove.

V velikih mestih so povsod zgradili osrednje klavnice, kamor gonijo živino. Cene mesu narekujejo tisti judje, ki z živino barantajo. Mesarji dobe je razsekano meso, ki ga nato vozijo z vozovi v svoje prodajalnice v mestu. Mesarji v velikih mestih niso več mesarji, marveč le prodajalci mesa, ki ga dobe navadno iz druge ali pa tudi iz tretje roke. Na Dunaju, kjer se narekuje cena tudi mesu v naših mestih, se peča z živinsko kupčijo 150 judov. Mesarji so prisiljeni, da meso od njih kupujejo. Odprava veletrgovine z živino po judih bi kmalu znižala cene mesu na Dunaju, padle bi potem tudi pri nas.

Glavno judovsko glasilo »Neue Fr. Presse« navaja številke, kako so se menjavale na dunajskem mesnem trgu cene mesu od leta 1904. do leta 1910. Dunaj potrebuje v naši državi največ mesa, ker šteje mesto okroglo 2 milijono prebivalcev, med katerimi jih je veliko takih, ki lahko plačujejo. Reкли smo že, da se cene mesu v celi naši državi ravna po dunajskih cenah. Dunajska živinsko-tržna blagajna objavlja vsak teden poročila, koliko da prženejo živine na osrednji dunajski živinski semenj pri St. Marku. Podatki so popolnoma zanesljivi in se lahko iz njih izračunajo povprečne cene mesa. Izkaz navaja le te številke:

	Cene živali		Cene mesa			
	goveda	praščiči	govejega		telečjega	svinj-skega
	za 100 kil		prednji del		zadnji del	
Začetkom l. 1904	67-4	90-9	0-8-13	0-9-16	0-8-17	1-1-15
" " 1905	68-4	88-7	0-6-13	0-9-15	0-7-15	0-9-14
" " 1906	74-6	109-1	0-8-15	1-0-17	1-0-18	1-1-17
" " 1907	81-8	98-0	1-0-17	1-0-19	0-9-18	1-0-17
Koncem " 1907	74-0	95-0	0-6-16	0-8-18	0-9-18	1-0-17
Sredi " 1908	71-8	109-0	0-7-15	1-0-18	0-7-17	1-3-18
Koncem " 1908	65-5	100-0	0-5-15	0-6-17	0-7-18	1-0-17
Sredi " 1909	71-3	119-0	0-7-15	0-8-17	0-7-18	1-5-19
Koncem " 1909	70-0	122-0	0-6-16	0-8-18	0-9-18	1-4-18
Januarja " 1910	72-1	127-0	0-7-16	0-8-18	0-9-20	1-3-20
Februarja " 1910	71-8	132-0	0-6-16	0-8-18	1-7-18	1-4-20
Marec " 1910	75-6	135-0	0-7-17	0-8-18	0-7-18	1-4-20
April " 1910	77-1	134-0	0-8-16	1-0-18	0-8-18	1-4-20
Majnik " 1910	78-2	134-0	0-8-15	1-0-18	0-7-19	1-5-21
Junij " 1910	82-0	124-0	0-9-16	1-1-18	0-8-19	1-4-20

Iz teh števil se jasno razvidi, kdaj in zakaj da so šle kvišku cene mesu. Zvišavati so se pričele, ko je potekla trgovinska pogodba leta 1906. s Srbijo in je sledila nato carinska vojska. Država je prej vsako leto večjo množino živine v Srbiji dobavala. V dobrih letih so uvažali iz Srbije do 70.000 goveje živine, kar je zelo zdatno pomnožilo razpoložno domačo živino. Ko je potekla trgovinska pogodba s Srbijo, je tudi izostal uvoz srbske živine. Z Balkana se sploh ni več živa živina ne uvažuje v našo državo. Trgovinske pogodbe, ki so se pozneje sklenile z balkanskimi državami in ki se pripravljajo, dovoljujejo zgolj le uvoz zaklane živine. Količina mesa, ki se sme uvažati, sploh ne zadošča in ne odgovarja tisti množini mesa, ki se je prej uvažala, ko so se žive vole uvažali. Ker je tudi izvoz živine iz Avstrije izdatno poskočil, ker je več let popolnoma izostal uvoz iz Srbije in bo tudi v bodočih letih dovoljen le v omejenem obsegu, razpolaga inozemski trg z manjšim številom živine, kar povzroča draginjo, kar sicer poviša dohodek živinorejcem, a škoduje konzumentom.

Odkar je prenehal uvoz žive živine, je Avstrija navezana izključno le na domačo živino. Koliko da je živine v Avstriji, je težko dognati. Zadnje štetje živine se je izvedlo istočasno z ljudskim štetjem leta 1900., šele bodoče leto moremo pričakovati novega štetja živine. Leta 1900. so našli v Avstriji 9,511.170, na Ogrskem pa 6,249.427 ko-

sov govedi. Ogrska je medtem l. 1905. izvedla novo štetje živine, ki je izkazalo okroglo 7 milijonov kosov govedi in se je torej število goveje živine v petih letih le za 300.000 povišalo. Svinj so leta 1900. našli v Avstriji 4,682.654, na Ogrskem 7,330.091. Kuge so stanje svinj zelo znižale in se zdaj sodi, da je na Ogrskem le 5,600.000 svinj. Avstrijsko prebivalstvo mora zato, kolikor sama ne vzgoji živine, jo nabaviti na Ogrskem in res dobavlja polovico več goveje živine na Ogrskem, kolikor jo v inozemstvo izvaja. Natančne podatke nudi trgovinska statistika, ki navaja:

	Uvoz govedi iz inozemstva	Izvoz govedi v inozemstvo	Uvoz Avstrije iz Ogrske
1904	71,875	214,452	357,625
1905	81,868	185,632	306,767
1906	15,049	119,622	254,283
1907	7,971	86,924	228,556
1908	6,593	198,338	246,793
1909	2,122	140,965	320,546
1910 (5 mesecev)	1,608	22,344	111,855

Prejšnji znatni uvoz govedi iz inozemstva je skoraj popolnoma prenehal. Namesto 70.000 do 80.000 volov, ki smo jih uvažali iz držav, s katerimi smo imeli živinske dogovore, smo leta 1909. uvozili le 2122 volov predvsem ob mejnem prometu s Črnogoro. Sicer se je znižal tudi uvoz, a zdaj se zopet dviga in zdi se, da je zaostanek, ki sta ga leti 1908. in 1909. izkazali, že izravnani. Ogrska ni mogla izvažati v Avstrijo več govedi, kolikor jih je, predno je izbruhnila carinska vojska s Srbijo. Ni verjetno, da bi se bila v Avstriji zadnje čase živinoreja bolj dvignila, kakor se je na Ogrskem. Iz Ogrske se je uvozilo leta 1904. v Avstrijo 357.000 volov, iz Srbije okroglo 72.000, skupaj 429.000, prodali so pa iz Avstrije osobito v Nemčijo v Švico 214.000 volov, na Srbijo in Ogrsko je torej prišlo dejansko 215.000 volov. Položaj se je res takrat izdatno poslabšal.

Ker se je zadnje leto iz Ogrske in inozemstva uvozilo 322.000 volov, izvozilo se jih je pa v inozemstvo 141.000. Še slabše je bilo leta 1900. Z Ogrskega in iz inozemstva se je uvozilo 252.000, izvozilo 198.000 volov in je torej padel dovoz na 54.000. Popolnoma skoraj je prenehal prejšnji precejšnji uvoz svinj iz inozemstva. Dobili smo še leta 1904. iz inozemstva 157.000 svinj, a l. 1909. je padel uvoz na 15.000. Res je, da se je od takrat uvoz z Ogrskega izdatno dvignil. Preskrbovanje prebivalstva z živili je slabše, kakor prejšnja leta, dasi je število ljudi poskočilo. Pred izbruhom carinske vojske s Srbijo leta 1905. so našli v Avstriji 27,433.000 prebivalcev, zdaj jih lahko cenimo z 29 milijoni. Mogoče, da dobimo z domačo živinorejo

pomoč, a zdaj ni dovolj živine in uvoz iz Ogrske ne zadošča. Da moremo presoditi, če je dovolj mesa na razpolago, so važni podatki, ki jih mesto Dunaj vsako leto o gibanju na dunajskem živinskem trgu objavlja. Od leta 1900. do leta 1908. so prignali na dunajski živinski semenj, in sicer:

leta	1900	1901	1902	1903	1904	1905	1906	1907	1908
komadov	279,670	275,116	261,635	257,585	253,669	242,881	231,110	218,081	224,925

Te važne številke nam kažejo, da so od leta 1900. do leta 1908. prignali na dunajski semenj 53.000 komadov živine manj; prebivalstvo Dunaja je med tem časom zelo naraslo. Ob ljudskem štetju koncem leta 1900. je štel Dunaj 1 milijon 848.335 prebivalcev, leta 1904. 1 milijon 789.687 in znaša zdaj nad 1 milijon 930.000 ne glede na to, da so priklopili mestu veliko okrajev. Dunaj šteje 300 tisoč ljudi več kakor pred desetimi leti, 55.000 goveje živine pa priženo manj na semenj. Poraba mesa se tudi ni dvignila. Na osebo je prišlo še leta 1905. 74:53 kg mesa, leta 1906. le še 73:6 in leta 1907. le še 74:9 kg. Če pa upoštevamo le goveje meso, pride leta 1906. na osebo z7:3, leta 1907. pa le še 34 kg. Draginja je uživanje mesa zelo znižalo.

To škoduje prebivalstvu. Monarhija je nasproti uvozu mesa hermetično

zaprta. Le male količine mesa smejo uvažati. Agrarci, ki imajo po zaprtih mejah dobiček, niso znali dovolj dvigniti živinoreje, da bi bili pokrili, kar je prebivalstvo potrebovalo.

»Berliner Tageblatt« je pa glede na draginjo mesa objavil sledeče podatke:

Kako obrambna carina podraži živila, dokazuje primera cen življenjskih potrebščin, osobito cene mesu na Angleskem in v Nemčiji.

Do sedanjega stoletja se cene mesa v Nemčiji (Berolin) in na Angleskem (London) niso izdatno razločevale. Stalo je n. pr. leta 1900. goveje meso prve vrste v berlinski osrednji tržni lopi 58:58 mark za 50 kg, v Londonu pa 58:25 mark.

Ko so uvedli v Nemčiji obrambno carino, so se od leta 1904. nadalje zelo dvignile cene mesu v Nemčiji, na Angleskem so pa ostale precej stalne.

50 kg v markah je stalo:
I. Goveje meso prve vrste (meso dobro pitanih volov) v berlinski osrednji tržni lopi in v angleški londonski osred-tržni lopi:

	1904	1905	1906	1907	1908	1909
Berolin	61-03	63-41	68-29	69-71	69-73	68-76
London	53-90	51-80	50-95	52-05	54-50	55-20

povprečno na leto.

II. Goveje meso tretje vrste, slabo pitanih volov v Berolinu in meso iz Amerike možgane povedane, pobite na Angleskem, je stalo:

	1904	1905	1906	1907	1908	1909
Berolin	47-13	50-48	55-48	58-66	57-77	58-99
London	46-80	44-75	45-25	48-20	50-65	50-26

III. Koštrunovo meso prve vrste:

	1904	1905	1906	1907	1908	1909
Berolin	62-33	66-50	72-40	70-40	68-30	67-—
London	68-15	66-90	70-10	68-95	65-60	56-75

IV. Svinjsko meso:

	1904	1905	1906	1907	1908	1909
Berolin	49-91	65-07	67-75	55-91	58-88	68-21
London	53-25	61-45	64-25	58-50	55-20	61-05

V. Telečje meso:

	1904	1905	1906	1907	1908	1909
Berolin	78-25	83-37	86-84	86-42	90-67	86-70
London	66-75	67-85	67-25	66-65	67-42	64-30

Medtem ko so cene na svetovnem trgu v Londonu ostale zadnje desetletje precej stalne, je pa v Nemčiji radi carine in omejenega uvoza postala prava draginja mesa.

Mesa se v Nemčiji tudi vedno manj je ne samo v Berolinu, marveč tudi v drugih večjih nemških mestih.

V Drazdanih je prišlo že leta 1900. na vsako osebo na leto 72:23 kg mesa, leta 1909. pa le 58:72 kg. Tudi poraba moke (kruh!) je padla od leta 1900. do leta 1909. od 113:51 kg na 104:36 kg.

Tudi v Monakovem in drugod v Nemčiji je znatno padla množina povžitega mesa in močnih jedi: moderna lakota, ko se ljudje nikdar tako ne nasitijo, kakor bi se morali.

Kdaj se sme plača zarubiti?

Misel, da ne smejo cele plače upniki zarubiti, ni bila prvotno namenjena delavstvu v obrambo. Razvila se je šele pozneje. Prvotno je nameraval postavodajalec čuvati le plače uradnikov pred upniki, da bi radi prevelikih dolgov ne izgubili veselja do uradovanja. Šele pozneje so pritegnili obrambi tudi plače zasebnih nastavljenec v delavske plače. Pripomniti pa moramo, da to vprašanje še ni popolnoma jasno in da teh določil postave tudi delavci še premalo poznajo.

Pred vsem se vprašajmo: Kaj je rubežen plače ali dneve? Kakor izvedba vsake razsodbe, je tudi rubežen v dva dela razdeljen. Prvo dejanje obstoja v tem, da sodišče dovoli rubežen. Dolžnik dobi od sodnije nalog ali povelje, da ne sme sprejeti tistega dela plače, ki je za zarubljen, oseba, ki plačo izplačuje, dobi pa nalog, da zarubljene plače ne sme izplačati. Oseba, ki plačo izplačuje, se imenuje tretji dolžnik. Rubežen je izvedena, ko dobi tretji dolžnik takozvano tretjo prepoved. Drugo dejanje pa obstoji v tem, da nakaže sodišče dolžniku zarubljen plačo. Dostavi se mu list po sodnji z nadpisom. Nakazalni sklep, ki ga obvešča da se upniku nakazuje zarubljena plača. Upnika no nakazilo pooblašča, da sme mesto upravičenca pri tretjem dolžniku dvigniti zarubljen del plače. Če tretji dolžnik zarubljene del plače ne izplača, g asme upnik tožiti za izplačilo in bo obsojen, da mora upniku zarubljen plačo izplačati tudi, čeprav ni dolžniku plače odtegnil.

Varstvo plače ali dneve obstoja le v tem, da se gotovi deli plače ne smejo zarubiti in učinkuje rubežen le v toliko, v kolikor se sme na plači zarubiti. Tisti del plače, ki se ne sme zarubiti, se naziva eksistenčni minimum. Če plača, ki jo dobiva nastavljenec ali delavec, ni tako visoka, kakor postavniki eksisten-

čni minimum, ne sme podjetnik ničesar odtegniti in ostane rubežen brezuspešna. Če mu podjetnik kljub temu plačo odteguje, ga delavec ali nastavljenec lahko toži in vrniti mu bo moral, kar mu je odtegnil.

Kako visok je eksistenčni minimum? To je različno in se ozira postava na dolžnikovo mesto in pa na način terjatve. Pri dolžnikih moramo razločevati: 1. javne nastavljenec, 2. zasebne nastavljenec, ki so trajno nastavljeni, in 3. zasebne nastavljenec, ki niso trajno nastavljeni, in 4. delavec.

Javni nastavljenec si vsi uradniki in sluge, ki so nastavljeni pri kakki oblasti. Zarubiti se jim ne sme dveh tretjin njih plače ali vsaj 2000 kron ne. Če dobiva uradnik letno le 2000 K plače, se ta sploh ne sme zarubiti, ako znaša njegova letna plača 2400 kron, se mu sme odtegniti letno od njegove plače le 400 kron, četudi znaša tretjina njegove plače 800 P. Če znaša plača 3000 K, se lahko zarubi vsota 1000 K. ker je 200 K ob enem tista vsota, ki jo postava ščiti. Uradniku, ki zasluži na leto 3300 kron, se ne sme zarubiti vsota 1300 kron, marveč le 1100 kron, ker čuva postava dve tretjini plače, to je 2200 kron, pred rubežnjo. Stanarine pa uradnikom sploh ne smejo zarubiti. Uradniku, ki dobi letne plače 3300 K, 400 K pa stanarine, se sme zarubiti le 1100 kron.

Stalnemu zasebnemu nastavljenec zajamči postava eksistenčni minimum 2000 kron. Vse, kar čez to plačo dobiva, se sme zarubiti. Kdo je stalni zasebni nastavljenec, postava ne pove določno. Običajno smatrajo sodišča za stalnega nastavljenca vsakega, ki pri enem gospodarju dela že nad eno leto, če je tudi delavec.

Nestalni nastavljenec in delavec so glede na nezarubljivo plačo v isti vrsti. Njih plača se lahko zarubi le, če je delo, za katero se plača, že dovršeno in če je potekel dan, ko se dnina po postavi, po pogodbi ali po navadi izplača. Ti dve okoliščini se nikdar ne izpolnita in za to sploh dnina ne trajno nastavljenecmu nastavljenecmu ne more zarubiti, ker rubežen je dovoljena šele, ko se dostavi tretja prepoved. Če se dostavi v soboto, delo še ni dovršeno, za katero se izplača plača, tudi plačilni dan še ni potekel. Pri akordnih delavcih je ravno tako, ker če se tudi tretja prepoved dostavi na dom, ko se izplača preostanek, le še ni minul izplačilni dan. Plača ne trajno nastavljenec se torej more le zarubiti, če se slučajno ne izplača ob navadnem plačilnem dnevu, drugače pa sploh ne.

Za gotove terjatve je pa plačilna obramba nižja. Dele se te terjatve v davke in javne doklade in pa v preskrbne zahtevke otrok, žena in staršev.

Pri takih terjatvah se sme javnim nastavljenecem zarubiti le ena tretjina, najmanj 800 kron, pri trajnih nastavljenecih le 800 kron, pri ne trajnih nastavljenecih ali delavcih pa le polovica plače. Zahtevek za alimentacijo se torej še doseže, če so tudi plačo navadni upniki zarubili. Pri navadnih upnikih mora namreč ostati nastavljenec 2000 K, pri alimentacijskih upnikih le 800 kron. 1200 kron ostane torej zavarovanih tistem, ki imajo pravico do alimentacij.

Plača se običajno tako odtegne, da se prebitek pri vsakem izplačevanju čez eksistenčni minimum odtegne. Ne trajno nastavljeni dobi zato pri zarubljenju plače za alimente le polovico svoje plače, trajni nastavljenec pri alimentacijski rubežni le 66 kron 67 vinarjev mesečno ali 15 kron 38 vinarjev tedensko.

Zviti upnik, ki ve, da ne more zarubiti delavčeve plače, bi prišel morebiti na misel, da bi si mesto rubežni plače izposloval takozvano osebno rubežen in naroči zato izvršilnega uradnika ob plačilnem dnevu pred tvornico. Ko stopi delavec skozi tvorniška vrata s plačo v žepu, ga izvršilni uradnik ustavi, mu vzame denar iz žepa in ga izroči upniku. Ker bi se na ta način onemogočila postava o varstvu plače, postava določa, da se osebno, katerih denarne prejemke ščiti postava proti rubežni, ne smejo vzeti višji zneski v tistem delu, ki jih postava rubežni do bodočega plačilnega dne odteguje. Če zasluži n. pr. delavec dnevno 5 kron, ali tedensko 30 kron, bi se mu v sredo ob rubežni ne smeli zarubiti zneski, ki presegajo vsoto 20 kron, 20 kron bi mu morali pustiti.

Tako določa postava, ki se pa v navadnem življenju nekoliko drugače izvaja. Po postavi je namreč sodišče dolžno, da dovoli rubežen po podatkih upnika, ki zahteva rubežen. Mora mu verovati. Če torej tožeci upnik v prošnji za rubežen navaja, da je obvezanec trajno nastavljen, bo sodišče gospodarju prepovedalo, da dolžniku ne sme izplačati zaslužkov, ki presegajo 2000 K. Če zarubljeni dejansko ni stalno nastavljen, se sodišče za to okolnost ne zanima, tudi podjetnik se za to ne sme zanimati in mora naloženo mu vsoto odtegniti, kakor da bi bil nastavljenec

trajno nastavljen, da se odpravi neupravičena rubežen. Sam naj se zato poda k rubežnemu sodišču in naj tam predlaga, da se proti njemu uvedena rubežen odpravi, ker postavno ni dopustna. Rubežensko sodišče je nato dolžno, da izvede potrebne poizvedbe in da dožene, če je obvezanec trajno ali netrajno nastavljen. Če eksekucijsko sodišče odkloni predlog za odpravo rubežni, lahko v osmih dneh, ko je bil dolžnik obveščen o odklonitvi, da na zapisnik svoj ugovor, na kar presodi položaj delno sodišče.

Druge poti ni, kadar se plača zaručbi. Če je rubežen upravičena, ne more sodišče ničesar storiti. Pogodi se ustmeno z upnikom, da prostovoljno rubežen preklic.

Brezposelnost.

ZGLEDI.

1. Občinske ustanove.

a) Gent. Dasi ni gentski sestav najstarejši, ga vendar stavimo na prvo mesto, ker se sedaj največ o njem govori, in ker se drugi načini podpiranja brezposelnih potem ložje razumejo.

Leta 1901. je L. Varlez v Gentu v Belgiji predložil mestnemu zastopu svoj predlog, ki se je še tisto leto uveljavil. Bistvo te ustanove, ki se je razširila po mnogih belgijskih (leta 1913. 91 občin; država in okrajih jih podpirajo) in nemških mestih (Strassburg, Erlangen in manjša mesta v Elzasu) je to-le: Občina ne ustanovi nobene svoje zavarovalnice za brezposelne, nego samo podpira delavska strokovna društva, ki dajejo svojim članom v slučaju brezposelnosti podporo. V Gentu so zagotovili polovico vsake izplačane podpore, vendar ne nad 1 frank. Svota, ki jo mesto žrtvuje v ta namen, se lahko omeji na zgoraj. Določa se karentna doba, navadno en teden, po katere preteku se šele začne dajati občinski prispevek, ki se tudi omeji na določeno število dni. Spore, ali naj se izplača mestna podpora ali ne, razsoja mešana komisija, v kateri so pod predsedstvom, ki ga mestni odbor imenuje, zastopani delavci in delodajalci. Ta gre zlasti za to, ali mora delavec sprejeti delo, ki je na razpolago, ali ne. Različno se je tudi rešilo vprašanje, ali naj se ta podpora izplačuje samo zimske mesece, ali celo leto. Tudi to je važno, ali se mora siliti brezposelnega delavca, da gre v drug kraj delat, in ali se mu v tem slučaju plača potnina.

Proti temu načinu se ugovarja, da mesta, ki imajo take ustanove, privablajo brezposelne in s tem množe zlo, proti kateremu so namenjene, da krepe strokovna društva in s tem tudi politične stranke, ki imajo v njih svojo oporo; zlasti pa se po pravici povdarja, da take podpore pomagajo le boljšim delavcem, nezavednim revežem, ki niso pri nobeni organizaciji, pa ne dajejo ničesar, dasi so ti najbolj potrebni. Varlez je vsled tega izpopolnil svoj sestav s tem, da je po njegovem predlogu gentski mestni zastop zagotovil mestno podporo tudi neorganiziranim delavcem, če se izkažejo, da so si za slučaj brezposelnosti prihranili neko določeno svoto. Na Nemškem so gentski sestav s to izpopolnitvijo sprejeli v Freiburgu, Berlin-Schönbergu, Stuttgartu, Feuerbachu in Offenbachu.

Okno v svet.

Brat. Piše se nam: Naši Orli se med seboj nazivajo bratje. Beseda brat je sicer lepa, ljubeznjiva, pristrčna, a meni ne dopade, ker se tudi Sokoli med seboj »bratje« nazivajo. Pismo se rabi za ta nagovor kratica »br.« Pripominjam, da so Sokoli povzeli naziv »brat« in kratico »br.« po framasonskih tripičnih bratrh, ki so se in se še vedno brate med seboj nazivajo. Naša krščanska slovenska orlovska organizacija naj li framasonski naziv brat opustila in si izbrala drug naziv, saj primernih besedi bogatemu našemu jeziku ne manjka. Če si je izbralo slovensko krščansko delavstvo mesto socialnodemokratskega sodruka nazivnico »tovariš«, lahko tudi Orli opuste framasonskega tripičnega brata.

Izdajatelj in odgovorni urednik Miha Moškerc. — Tisk Katoliške Tiskarne.

Pristopajte k Jugoslovan. Strokovni Zvezi!

Lekarna „Pri kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc Ljubljana, Rimska cesta šte. 24.

Priporočajo se sledeča zdravila:
Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kapljice za želodec, izvrsno, krepljivo in slast do jedi pospešujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kapljice zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posipalni prašek, proti ognjivanju otrok in proti po-
 tenju nos, steklenica 50 v.
Riblje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodij, za odstranitev kurjih oces in trde
 kože, steklenica 70 v.
Sladin“ za otroke, škatla 60 v.
Tinktura za želodec, odvajalno in želodec krepljivo
 sredstvo, steklenica 20 v.
Trpotčev sok, izvrsen pripomoček proti kašlju, ste-
 klenica 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v in 4 krono 80 v.

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven
 spadajočih potrebščin.

F. Meršol LJUBLJANA Mestni trg 18.

Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izber vezenin, čipk, rokavio, nogavio, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, žepnih roboev, ovratnikov, zavratnic, volne, bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov in vsakovrstnih drugih risb.

Solidno izdelane
dežnike in solnčnike
 priporoča

po najnižjih cenah

L. Mikusch, Ljubljana, Mestni trg št. 15.

Patnikl v Ameriko
 najhitrejši potovi, po ceni in
 najmanjši potovalni naj se obrnejo
Simona Hmetek
 Ljubljana, Kolodvorska ulica 24.
 Simonski Potovniki delajo se brezposelnosti.

Največja in najstarejša tovarna lončenih peči in raznih lončenih izdelkov Avgust Dreise, Ljubljana

Mnogokrat odlikovana.

Priporoča se slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini v naročila na **štedilna ognjišča in peči**

preproste in najfinejše, izvršene v poljubnih modernih barvah in vzorcih najbolj strokovnjaški, solidno in trpežno po najnižjih cenah. Župniščem, samostanom in šolam dovoljujem znaten popust. Ilustrirani ceniki so na razpolago.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9

priporočata svojo največjo zalogo izgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke.

Novosti v konfekciji za dame.

Sladni čaj-zajtrk!

Krli 50% prihranka in okusen zajtrk, južina! doseže onl, ki namesto kave, čaja, kakao, sladne kave, pijejo **sladni čaj**. Ako se ga uporablja pri dojenčkih namesto moka za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. — Je za polovico cenejši. Dr. pl. Trnkóczyjev sladni čaj ima ime **Sladni čaj** je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/2 kg zavoj 60 vin. Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev lekarnar Trnkóczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: le-
Zdravje! karne Trnkóczy: Schönbrunnerstrasse šte. 109, Josefstädterstrasse šte. 25, Radetzkyplatz šte. 4.
 V Gradcu: Sackstrasse šte. 4.
 Priporočljiv zlasti za one, ki se čutijo bolne, slabe. Za resničnost tega naznanila jamči s tukaj navedenih trdk Trnkóczyjevih, istolako ugodne sodbe zaupanja vrednih oseb.

Varstvena znamka.

Svoji k svojim!

A. LUKIČ

Ljubljana, Pred Skofijo št. 19.

Konfekcijska trgovina

za dame, gospode, dečke in deklice se najtopleje priporoča.

Peter Kozina & Ko. Tovarna čevljev v Trzihu, Gorenjsko.

Najmodernejša podjetje monarhijske. Otvoril sem lastno prodajalno

Na drobno v Ljubljani Na debelo Brež šte. 20 (Cojzova hiša).

IVAN JAX in SIN v Ljubljani, Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo raznovrstnih

voznih koles in šivalnih strojev

= za rodbino in obrt. =

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska Posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6

prilije, v lastni hiši, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni zadružniki, temveč tudi

cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po

4 3/4 0/0

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih vložnih 100 kron čistih obresti 4.75 kron na leto. Stanje vlog je bilo koncem marca 1913 čez 22 milijonov kron. Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice brezplačno na razpolago.

Načelstvo.

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg šte. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno sukno za moške obleke, volneno blago, kakor ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. — Perilno blago, čefirji, kambriki, batisti v bogati izbiri. Različno platno in šifona in vseh kakovostih in širinah; potrebšine za krojače in šivilje. Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni prtji, servijeti in brisalke iz platna in damasta. Priznane nizke cene!

Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor: srajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira v nogavicah v vseh barvah kakor tudi v vseh velikostih za otroke. — Predpasniki najnovejših krojev iz pisanega blaga, šifona, listra in klota. Steniki ali moderci od najcenejših do najfinejših. Fini batistasti, platneni in šifonasti žepni robci. — Zaloga gosjega perja in puha. Vedno sveže blago!